

WIKIPEDIA

D'Alfred Sargatal a Gérard de Nerval

XÈNIA
DYAKONOVA

Un dia de 1999 un professor de literatura d'un institut de Barcelona que aleshores es deia Parc de l'Escorxador (actualment el nom és Ernest Lluch) va ensenyar als seus alumnes de primer de batxillerat un llibre acabat de sortir. Era un recull de cartes d'Octavio Paz a Pere Gimferrer, publicat per Seix Barral. El professor el va obrir en una pàgina en què Paz relata el seu viatge a Europa la primavera del 1979 i va llegir en veu alta: "Hubo

LES QUIMERES
/ AURÈLIA
GÉRARD DE NERVAL
PÀNIC EDITORS
TRADUCCIÓ
D'ALFRED SARGATAL
144 PÀG. / 18 €

otros momentos buenos en Barcelona: el encuentro con Miró, la noche de la exposición; mi conversación, demasiado corta por desgracia, con Sargatal, hombre finísimo y que -lo presiento, lo sé- es un verdadero poeta". Uns quants alumnes d'aquell grup érem lectors de poesia i, encara que no coneguèssim gaire ni Paz ni Gimferrer, eren noms que ens impressionaven. Acabàvem de saber que l'home que teníem davant, l'Alfred Sargatal, era alguna cosa més que un mestre heterodox, d'humor erudit i càustic, que ens parlava de la rosa als llavis ("l'arròs als llavis", en deia ell), o ens expli-

cava que les rimes masculines "acaben en agut, com els mascles, que acaben en punxa". Els més tafaners vam preguntar-li què havia escrit i ens va confessar, amb una barreja característica de pudor i picardia, que havia traduït força poesia de l'anglès i del francès, sempre per amor a l'art i als poetes. Més endavant sabríem que es tractava de T.S. Eliot, e.e. cummings, Saint-John Perse, Pierre-Jean Jouve i -un nom que l'Alfred pronunciava amb un to solemne- Gérard de Nerval (1808-1855).

L'últim d'aquesta llista va ser, de fet, el primer poeta traduït per

Sargatal. El 1976 Edicions del Mall va publicar la seva versió de *Les Quimeres*, un recull de sonets mistagògics, el més famós dels quals és *El Desdichado*, amb la imatge d'"el sol negre de la melancolia"; el 1979 va aparèixer, a Edicions Robernyo, la traducció d'*Aurèlia*, reeditada el 1985 amb pròleg de Joan Perucho. Pànic Editors ha fet molt bé de recuperar aquestes dues traduccions, que des de feia anys eren introbables, particularment la segona. *Aurèlia*, una narració delirant, precursora de l'estètica surrealista, en què Jung veia una exploració pionera de l'inconscient col·lectiu, no és fàcil de pair: en una primera lectura sembla una acumulació atzarosa de visions més o menys apocalíptiques d'una ment malalta. A més, el títol és enganyós, com en alguns quadres de Brueghel on el fet que dona títol a l'obra queda relegat a un segon pla. *Aurèlia*, una encarnació fugissera de l'etern femení en què conflueixen Isis, Pandora i Jenny Colon, el gran amor de Nerval, només té una presència marginal al relat. El lector espera que redimeixi els pecats del narrador i el salvi de la folia, però vet aquí la gran sorpresa i revelació del llibre: el narrador, ingressat en una casa de salut, hi coneix un jove exsoldat africà que no hi veu, no hi sent, no parla i no menja. Queda profundament commogut per aquest "ésser indefinible, taciturn i pacient, assegut com una esfínx a les portes supremes de l'existència". La salvació del narrador rau en la pietat que li suscita aquest personatge, que l'obliga a oblidar-se del seu propi dolor.

Puntualitzem: mentre que la traducció de *Les Quimeres* és important, sobretot, com a fita en la història de la poesia en català i com a suport per llegir l'original francès, la traducció d'*Aurèlia*, malgrat el pas del temps, manté una llengua viva i un ritme natural. Llegint-la ara, cinc anys després de la mort del traductor, alguns encara hi sentim la veu entremaliada de l'Alfred. ♦♦

Un món que agonitza i un segell que neix

XAVI
SERRA

L'auge comercial de la novel·la gràfica i un reconeixement cultural cada vegada més generalitzat han fet que en els últims anys moltes editorials de tradició literària s'animin a provar sort amb el còmic i explorin aquest mercat, sovint sense una línia o projecte definit, una mica a les palpentes. No és el cas d'Alpha Còmic, el nou segell d'història d'Alpha Decay dirigit per Alba G. Mora, que arrenca amb una obra que sembla gairebé una declaració d'intencions per la seva contundència artística: *Devastación*, de Julia Gfrörer, té una bellesa tan despullada com la poesia crua i rigorosa del cinema de Béla Tarr. En un blanc i negre tremolós que recorda una mica el traç de Chester Brown -també comparteixen el gust pels relats amb tempera-

DEVASTACIÓN
JULIA GFRÖRER
ALPHA CÒMIC
MONTSE MENESES
84 PÀG. / 14,50 €

tura emocional gèlida-, l'autora dibuixa un món que agonitza, una vila medieval on s'amunteguen els cadàvers de víctimes d'una epidèmia de pesta. Gfrörer s'aproxima a aquest escenari devastat sense voluntat historicista; el context de la història sembla més aviat un recurs per abordar un estat d'ànim existencial, una manera d'enfrontar-se al món: sense present ni futur, erma d'esperança. I ho fa precisament a través de petits moments de tendresa, com el diàleg d'una mare terminal i una filla que s'abracen i es reconforten tot recordant el passat i parlant d'un endemà que una d'elles no veurà mai.

Plena de moments en què el lirisme i la crueltat es barregen, el cor de *Devastación* és la relació entre la protagonista, l'Agnès, i un veí del poble, el Giles, tots dos perseguits

per la desgràcia i envoltats de piles de cadàvers. És commovedora la desesperació amb què s'entreguen l'un a l'altra. "Digues la veritat. Res tornarà a estar bé", li suplica l'Agnès al Giles. Més enllà del consol que ofereixen les paraules, a *Devastación* només queda la carn i el plaer, una petita mort per combatre la mort absoluta i definitiva. Però

Gfrörer, implacable, empeny la història cap a una direcció encara més fosca i tèrbola, sempre esquivant les explicacions, treballant amb la insinuació i fent el lector partícip de la construcció del relat. Les seves decisions narratives, com el focus inesperat en les mans durant una conversa o les digressions inesperades de la història, revelen la voluntat de recerca d'una autora que renova la nostra fe en el còmic alternatiu nord-americà. En un panorama editorial en què autors sorgits als anys 80 i 90 com Daniel Clowes, Peter Bagge, Charles Burns, Jaime Hernandez i Seth s'editen amb regularitat, calia una editorial que també apostés per veus noves com la de Gfrörer, que s'afegeix així a Tommi Parrish i Nick Drnaso com a nous valors en alça del nou còmic *indie* nord-americà. ♦♦